

NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ VÀ SỬ DỤNG CÁC THIẾT CHẾ VĂN HÓA PHƯỜNG, XÃ TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

LUU THỊ TƯƠI*

Thiết chế văn hóa cơ sở giữ vai trò nòng cốt trong tổ chức hoạt động văn hóa, thể thao, đáp ứng nhu cầu sáng tạo, hưởng thụ văn hóa, thể thao của các tầng lớp nhân dân; đồng thời làm nhiệm vụ tuyên truyền, cổ động phục vụ các nhiệm vụ chính trị của trung ương và địa phương. Trên cơ sở đó, Đà Nẵng luôn tích cực chỉ đạo, triển khai thực hiện tốt công tác xây dựng, quản lý, sử dụng thiết chế văn hóa phường, xã và đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận. Tuy nhiên, so với yêu cầu vẫn khó tránh khỏi những hạn chế, bất cập nhất định. Bài viết tập trung đánh giá thực trạng, từ đó, đề xuất một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả quản lý và sử dụng các thiết chế văn hóa phường, xã trên địa bàn thành phố Đà Nẵng.

Từ khóa: Thiết chế văn hóa; thành phố Đà Nẵng; quản lý, sử dụng.

Basic cultural institutions play a key role in organizing cultural and sports activities, meeting the creativity needs and enjoyment of culture and sports of all classes of people. At the same time, they perform the task of propagating and promoting to serve the political tasks of the central and local governments. On that basis, Da Nang always actively directs and performs the construction, management and use of cultural institutions of wards and communes, and has achieved remarkable results. However, compared to the requirements, it is still too difficult to avoid certain limitations and inadequacies. The article focuses on assessing the current situation, thereby proposing a number of solutions to improve the effectiveness of management and use of cultural institutions of wards and communes in Da Nang city.

Keywords: Cultural institutions; Da Nang city; management; use.

NGÀY NHẬN: 20/7/2023 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 17/8/2023 NGÀY DUYỆT: 18/9/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.332.2023.628>

1. Quản lý và sử dụng thiết chế văn hóa phường, xã ở thành phố Đà Nẵng thời gian qua

Một là, tổ chức thực hiện chủ trương, chính sách về xây dựng, phát triển hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã.

Đà Nẵng đã triển khai nhất quán chủ trương của Đảng về công tác đầu tư, phát

triển hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở từ Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII (năm 1998) cho đến Nghị quyết Trung ương 9 khóa XI (năm 2014) và các văn kiện Đại hội của Đảng. Tại Đại hội XIII, Đảng khẳng định:

* ThS, Trường Chính trị thành phố Đà Nẵng

“Đổi mới, hoàn thiện các thiết chế văn hóa từ Trung ương đến cơ sở, bảo đảm hiệu quả”¹. Trên cơ sở chủ trương của Đảng, Nhà nước đã thể chế hóa bằng nhiều văn bản quản lý, trong đó Quyết định số 2164/QĐ-TTg ngày 11/11/2013 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Quy hoạch tổng thể phát triển hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở giai đoạn 2013 - 2020, định hướng đến năm 2030 là cơ sở quan trọng để các địa phương triển khai thực hiện.

Nhìn lại thời điểm năm 2013, sau 15 năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VIII), Đà Nẵng là một trong những địa phương có mức đầu tư cho lĩnh vực văn hóa thấp trong cả nước, chỉ chiếm 0,92% tỷ lệ chi ngân sách địa phương, đứng thứ 61/63 tỉnh, thành. Về thiết chế văn hóa phường, xã, đến cuối năm 2013, toàn thành phố có 12/56 phường, xã có nhà văn hóa, chiếm tỷ lệ 21,4%² nhưng cơ bản đều không đạt chuẩn theo quy định.

Nhận thức được hạn chế trong công tác đầu tư, xây dựng thiết chế văn hóa cơ sở, năm 2014, Thành ủy, Ủy ban nhân dân thành phố Đà Nẵng và các cơ quan chức năng đã nhanh chóng điều chỉnh tăng đầu tư chi ngân sách cho lĩnh vực văn hóa và đẩy mạnh công tác xây dựng quy hoạch, kế hoạch, đề án về thiết chế văn hóa cơ sở. Năm 2017, Đà Nẵng là một trong những địa phương đầu tiên trên cả nước sớm ban hành Quyết định số 2558/QĐ-UBND ngày 11/5/2017 của Ủy ban nhân dân thành phố về việc phê duyệt Quy hoạch hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở thành phố Đà Nẵng đến năm 2020, tầm nhìn 2030; Quyết định số 3997/QĐ-UBND ngày 22/10/2020 của Ủy ban nhân dân thành phố về việc ban hành Đề án “Phát triển hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở trên địa bàn thành phố Đà Nẵng đến năm 2025”. Đây là cơ sở hết sức quan trọng để thành phố phát triển hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã trong giai đoạn vừa qua.

Hai là, công tác quy hoạch, đầu tư, xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã.

Với chủ trương tăng cường đầu tư cho lĩnh vực văn hóa, từ năm 2014, công tác quy hoạch, đầu tư, xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã dần được quan tâm. Đến cuối năm 2021, 56 phường, xã trên toàn thành phố được phê duyệt quy hoạch, cụ thể: có 135 điểm thiết chế văn hóa (mỗi phường, xã được quy hoạch từ 2 điểm thiết chế văn hóa trở lên, riêng 7 phường do quỹ đất hạn hẹp chỉ bố trí 1 điểm thiết chế văn hóa); bố trí 183,9 tỷ đồng để xây dựng, nâng cấp hệ thống thiết chế văn hóa, trong đó: 55,5 tỷ đồng từ ngân sách thành phố, 128,4 tỷ đồng từ các quận, huyện, qua đó, hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở các cấp từng bước được hoàn thiện. Tính đến cuối năm 2022, có 49/56 trung tâm Văn hóa - Thể thao phường, xã, trong đó có 20 trung tâm về cơ bản đủ các hạng mục chính, gồm: nhà văn hóa, sân vận động, khu thể thao. Tổng thể thiết chế văn hóa cấp xã, phường có 31 nhà văn hóa, 32 khu thể thao, 12 khu vui chơi giải trí và 15 công viên, vườn dạo³.

Ba là, tổ chức bộ máy, nhân lực quản lý thiết chế văn hóa phường, xã.

Để thiết chế văn hóa cơ sở hoạt động hiệu quả, tổ chức bộ máy, nguồn nhân lực phường, xã có vai trò hết sức quan trọng. Năm 2014, Đà Nẵng có 170 người hoạt động lĩnh vực văn hóa tại các phường, xã, gồm: có 96 công chức văn hóa - xã hội, 74 người hoạt động không chuyên trách (trong đó có 82 người có trình độ đại học, cao đẳng, chiếm tỉ lệ 48,2%)⁴. Nhìn chung, chất lượng đội ngũ cán bộ văn hóa ở phường, xã trình độ chưa cao, tỉ lệ chưa đạt chuẩn còn lớn. Đến cuối năm 2021, tổ chức bộ máy, nhân lực quản lý thiết chế văn hóa phường, xã được kiện toàn, bảo đảm cả về số lượng và chất lượng: toàn thành phố có 330 người, bao gồm: 141 lãnh đạo và 190 cán bộ chuyên môn (trong đó có 23 thạc sỹ, chiếm 6,97%; 271 cử nhân, chiếm 82,12%; 19 cao đẳng, chiếm 5,75%); 88 người

được đào tạo đúng chuyên ngành chiếm 26,66%, gồm: 58 người chuyên ngành văn hóa, 30 người chuyên ngành thể thao⁵.

Bốn là, về kinh phí và tổ chức hoạt động.

Hàng năm, nguồn kinh phí được phân bổ theo số lượng dân cư từ nguồn ngân sách để hỗ trợ kinh phí hoạt động riêng cho trung tâm Văn hóa - Thể thao phường, xã, gồm các khoản chi trả phụ cấp kiêm nhiệm, kinh phí quản lý, duy tu, bảo dưỡng các thiết chế, như: khu vui chơi giải trí, khu thể thao, công viên vườn dạo... từ 80 - 100 triệu đồng. Bên cạnh đó, một số địa phương xã hội hóa các hoạt động cho thuê, liên kết tổ chức hoạt động tạo nguồn thu bình quân khoảng gần 100 triệu đồng/năm⁶.

Từ năm 2016 đến nay, những hạng mục chính của các thiết chế văn hóa phường, xã cơ bản đáp ứng được yêu cầu đề ra: trung bình mỗi trung tâm tổ chức từ 15 - 30 buổi tuyên truyền nhiệm vụ chính trị; 3 - 6 hoạt động văn hóa, văn nghệ; 2 - 6 hội thi, hội diễn, liên hoan; 2 - 12 hoạt động thi đấu thể thao... Ngoài ra, còn thu hút được khoảng 20% số dân trên địa bàn tham gia các hoạt động văn hóa, thể thao; số lượng hoạt động của các thiết chế văn hóa tại địa phương tăng từ 30 - 50% so với khi chưa được đầu tư nâng cấp, cải tạo⁷. Như vậy, thiết chế văn hóa phường, xã ở thành phố Đà Nẵng giai đoạn hiện nay đang dần được hoàn thiện và nâng cao hiệu quả hoạt động.

2. Những hạn chế, bất cập

Về công tác quy hoạch, đầu tư, xây dựng hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã còn khó khăn về quỹ đất. Về cơ sở vật chất, trang thiết bị tại các thiết chế văn hóa phường, xã nhìn chung còn thiếu chưa đáp ứng được yêu cầu tổ chức hoạt động.

Hiện nay, cán bộ lãnh đạo, quản lý ở một số địa phương chưa nhận thức đầy đủ trách nhiệm nên chưa thường xuyên quan tâm chỉ đạo, đôn đốc, kiểm tra hoạt động của hệ thống thiết chế văn hóa cơ sở tại địa phương. Bên cạnh đó, số lượng cán bộ được đào tạo

đúng chuyên ngành chỉ chiếm 26,66%, trong khi số người đào tạo các chuyên ngành khác chiếm tới 73,74% (242 người)⁸. Điều này dẫn đến tình trạng năng lực chuyên môn của cán bộ còn hạn chế trong xây dựng kế hoạch và tổ chức các hoạt động chuyên môn.

Kinh phí hoạt động nhìn chung còn hạn chế, chưa đáp ứng tốt nhu cầu. Nội dung, hình thức hoạt động của thiết chế văn hóa phường, xã chưa phong phú, mới chủ yếu tập trung vào các ngày lễ lớn của đất nước. Công tác phối hợp tổ chức hoạt động của các ngành, hội, đoàn thể tại địa phương trong việc tổ chức hoạt động tại thiết chế văn hóa phường, xã còn rời rạc.

3. Một số giải pháp

Thứ nhất, tiếp tục thực hiện chủ trương, chính sách về xây dựng, phát triển hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã.

Trên cơ sở các văn bản chỉ đạo của trung ương, các cơ quan chức năng của thành phố, Đà Nẵng cần cụ thể hóa các nội dung, quy định cho phù hợp với tình hình kinh tế - xã hội tại địa phương. Thiết chế văn hóa phường, xã phải gắn với truyền thống văn hóa, phong tục tập quán, những nét đặc thù của địa phương; có chính sách ưu tiên đối với thiết chế văn hóa ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số còn nhiều khó khăn như huyện Hòa Vang.

Đối với các địa phương đã thành lập trung tâm Văn hóa - Thể thao phường, xã cần rà soát, xây dựng kế hoạch đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị theo quy định; xây dựng chương trình công tác bảo đảm hoạt động thiết thực, hiệu quả. Các địa phương chưa được thành lập cần nhanh chóng thực hiện theo Quyết định số 2558/QĐ-UBND đề xuất hỗ trợ những khó khăn, vướng mắc theo từng nội dung, hạng mục cụ thể. Phần đầu hoàn thành mục tiêu đến năm 2025 đạt 80% xã, phường có thiết chế trung tâm Văn hóa - Thể thao hoàn thiện, 20% các phường còn lại có Nhà văn hóa theo Quyết định số 3997/QĐ-UBND.

Thứ hai, phát triển đội ngũ cán bộ làm thiết chế văn hóa phường, xã đáp ứng yêu cầu theo Quyết định số 3997/QĐ-UBND.

Đội ngũ cán bộ hoạt động trong thiết chế văn hóa phường, xã ngoài chuyên môn, nghiệp vụ còn phải thực sự yêu nghề, phải am hiểu phong tục, tập quán của địa phương; có khả năng hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể thao... Vì vậy, từ khâu tuyển dụng, bổ nhiệm phải dựa trên năng lực của cán bộ để đến năm 2025 có 100% cán bộ làm công tác quản lý có trình độ từ đại học trở lên, 80% cán bộ nghiệp vụ có trình độ đại học, trong đó tối thiểu 50% có chuyên môn về văn hóa, thể thao. Đồng thời, tăng cường tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn về chuyên môn, nghiệp vụ nhằm cập nhật, bồi dưỡng các kiến thức về quản lý, kỹ năng nghiệp vụ trong thời đại công nghệ số.

Thứ ba, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động đối mới mạnh mẽ thiết chế văn hóa phường, xã.

Đối mới mạnh mẽ các nội dung, chương trình và hình thức các hoạt động nhằm đáp ứng nhu cầu người dân tại địa phương. Bên cạnh đó, phối hợp chặt chẽ với các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội nghề nghiệp tìm tòi những mô hình hoạt động hiệu quả, sáng tạo nhằm thu hút, tập hợp các hạt nhân nòng cốt trong các lĩnh vực thể dục - thể thao, văn hóa, văn nghệ. Đồng thời, đẩy mạnh công tác xã hội hóa nhằm thu hút các nguồn tài trợ, hỗ trợ cho các hoạt động tại các thiết chế văn hóa phường, xã thông qua các dự án tài trợ, dự án hợp tác, hỗ trợ từ các doanh nghiệp, nhà đầu tư trên địa bàn thành phố Đà Nẵng.

Thứ tư, đánh giá, kiểm tra, giám sát các hoạt động tổ chức, đầu tư xây dựng.

Các cơ quan chức năng cần thường xuyên cập nhật tiến độ, đánh giá việc thực hiện Quyết định số 3997/QĐ-UBND để kịp thời báo cáo Ủy ban nhân dân quận, huyện, thành phố về công tác xây dựng, đầu tư trang thiết bị, xác định rõ những địa phương chậm

tiến độ để có biện pháp chỉ đạo, bố trí kinh phí và các điều kiện thực hiện. Tiến hành sơ kết, tổng kết để rút kinh nghiệm và đề ra giải pháp trong công tác xây dựng và phát triển thiết chế văn hóa phường, xã và gắn liền với động viên, khen thưởng kịp thời. Các cơ quan chức năng cấp thành phố, quận, huyện cần theo sát phong trào, đánh giá, phát hiện các trung tâm Văn hóa - Thể thao phường, xã hoạt động tốt, điển hình, từ đó tiến hành xây dựng mô hình điểm để nhân rộng cho các địa phương khác.

4. Kết luận

Công tác quản lý và sử dụng các thiết chế văn hóa phường, xã trên địa bàn thành phố Đà Nẵng trong giai đoạn vừa qua đã mang lại những kết quả quan trọng, như: bộ máy quản lý, nhân sự và tổ chức đã được kiện toàn; nguồn kinh phí được tăng cường; xây dựng, cải tạo, nâng cấp, từng bước hoàn thiện hệ thống thiết chế văn hóa phường, xã; các hoạt động ngày càng phong phú, đa dạng và thường xuyên hơn... Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn còn có những hạn chế, bất cập, vì vậy, cần thực hiện tốt những giải pháp trọng tâm nêu trên để nhằm phục vụ tốt hơn nhu cầu của Nhân dân, góp phần nâng cao đời sống tinh thần, đáp ứng nhu cầu hưởng thụ, sáng tạo văn hóa, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân □

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021, tr. 146.

2. *Bất cập thiết chế văn hóa cơ sở: Những "khoảng trống" giữa lòng phố thị*. <http://www.baodanang.vn>, ngày 27/11/2013.

3, 5, 6, 7, 8. *Báo cáo số 431/BC-SVHTT ngày 15/11/2021 của Sở Văn hóa và Thể thao về thực trạng và tình hình hoạt động hệ thống Trung tâm Văn hóa - Thể thao và Học tập cộng đồng phường, xã trên địa bàn thành phố Đà Nẵng*.

4. *Giải pháp về công tác bộ máy và cán bộ quản lý để nâng cao hiệu quả hoạt động của thiết chế văn hóa - thể thao phường, xã*. <https://noivu.danang.gov.vn>, ngày 29/10/2014.